

Tajnik Pirc poroča, da so imenovale c. kr. kmetijske družbe v Brnu, Trstu, Roveretu, Gorici, Celovcu, Gradcu, na Dunaji, v Opavi in Levovu za zastopnika pri občnem zboru gospoda grofa Thurna, c. kr. kmetijska družba v Solnogradu pa gospoda Jos. Fr. Seuniga.

Tajnik g. Gustav Pirc poroča o delovanju centralnega odbora kmetijske družbe. (Poročilo se je doposlalo gg. udom uže s številko 9. „Kmetovalca.“) Tajnikovo poročilo se odobri.

Društveni tajnik g. Pirc potem poroča o končnem društvenem računu za l. 1886. Dohodkov je bilo 7346 gl. 58 kr., in razen 608 gld. 20 kr., ki so ostali v blagajnici, bilo je vse drugo izdano za troške.

Inventar in ob enem bilanca društvenega imenja kaže konci leta 1886. premoženja 34.488 gld. 16 kr. Če se primerja k aktivnemu premoženju prejšnjega leta 35.069 gld. 30 kr., kaže se, da se je zmanjšalo za 581 gld. 14 kr. Zmanšanje je nastalo, ker so pali kurzi za 83 gld., ker se je odpisalo inventarne vrednosti 260 gld. 87 kr., in ker je glavni odbor plačal v l. 1886. tisek „Kmetovalca“ za l. 1885 in 1886. Izkaz aktivnega premoženja za l. 1886 je tedaj: 1.) Inventarijalne vrednosti 33.802 gld. 54 kr.; 2.) aktivnih ostankov je 77 gld. 42 kr. in 3.) gotovine 608 gld. 16., skupaj torej 34.488 gld. 16 kr.

Proračun za l. 1888 kaže 4213 gld. dohodkov in stroškov. Računski sklep za l. 1886 o državnih podporah, katere je oskrboval glavni odbor kmetijske družbe, kaže, da se je od 9232 gld. 52 kr., katere je ministerstvo podelilo za razne podpore, porabilo vse, razen 780 gld. 4 kr.

Pri obravnavi o raznih računskih sklepih oglašuje g. Zelen in opominja, da je že l. 1884. on svetoval, naj se plemenska živina ne prodaja več po dražbi, nego razdeli mej umne kmetovalce in živinorejce. Čudi se torej, da se njegov predlog ni zvršil. Deželni poslanec g. notar Krsnik izjavlja, da je bil pri dotičnem občnem zboru, vzprejel se je pa predlog g. Zelena le kot resolucija, ne kot določno stavljen predlog.

Društveni tajnik Pirc naglašuje, da se plemenska živina, katera se kupuje s podporami, ki jih daje kmetijsko ministerstvo, primeroma drago kupuje na Štajerskem, kajti kupuje se že premovana živina, katero je posestnik zavezan vsaj eno leto imeti za se, sicer pa, ako jo proda, vrniti dobljeno premijo. In premijo mora plačati seveda kupovalec, to je kmetijska družba. Zato velja plemenska goved na Štajerskem najmanjše po 150 do 160 gld., kar je pa vendar še ceneje, nego v Švici, kjer je živina po 300 do 400 gld. Po naročilu kmetijskega ministerstva izkličje se kupljena živina za polovico cene na dražbi, in seveda, kdor več ponudi, ta jo dobi. Da bi se bil storil kak sklep, naj se deli s subvencijskimi denarji nakupljena živina zastonj, to govorniku pač ni znano, sploh pa je določilo ministerstvo dražbo, in pri tem bode moralo ostati. G. Schrei izraža željo, naj bi se nakupovale le telice. Potem se odobri računski sklep in proračun.

Vrše se volitve. Gospod predsednik imenuje za skrutinatorja gospoda dr. K. Bleiweisa viteza Trsteiškega in Adolfa Muleja, župana v Logatcu.

(Dalje prihodnjič.)

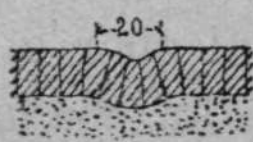
Notranja uprava konjskim hlevom.

Tla posameznih staj naj bodo narejena ali iz trdo žgane opeke (postavljene po koncu) ali pa iz lesa. Tla iz količev lesenih, namočenih v katranu (teru) ter položeni v asfalt, so zelo dobra, ko bi ne bila tako draga. Tla iz trdih ali macesnovih plohov priporočajo, morajo pa imeti raze (špranje), skozi katere se odteka gnojnica v votli prostor pod njimi. Ta prostor mora imeti neprodorna tla. Lesena tla naj se večkrat namažejo s katranom ter naj bodo sploh snažna. Kadar se pa plohi napije gnojnice, nadomesti naj se z drugim. S takimi tlemi prihrani se nastila, vzdrževati jih pa v dobrem stanu je drago. Ako se konjem malo nastilja, morajo biti tla gladka, ker ob grčah se konj lahko do škode oguli.

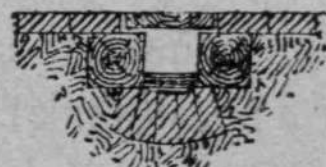
Gledé tál, ki so narejena iz opeke, postavljene po koncu, paziti je posebno, kakšna je opeka. Ako opeka ni dovolj gosta in dosti močno žgana, razdrobi se kmalu in se nasrka gnojnice. Z gnojnico napojena opeka dela škodljiv zrak v hlevu.

Tla iz teptane ilovice se kmalu pokvarijo in le tedaj trajajo dlje časa, ako se s peskom posujejo 10 do 12 $\frac{1}{m}$ na debelo.

Stajna tla naj le toliko visijo, da se gotovo odteče gnojnica, t. j. za celo dolgost staje zadostuje kake 3 do 5 centimetrov.

Pod. 1.

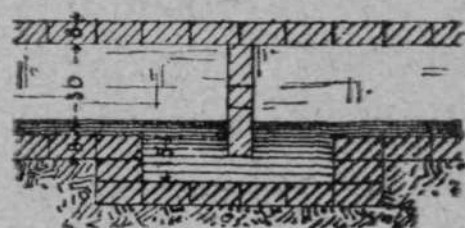

Pod. 2.*

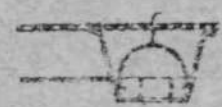

Pod. 3.

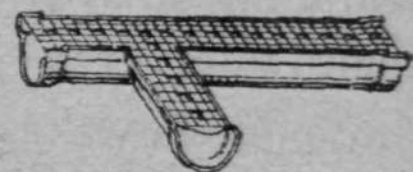
Za odtakanje gnojnice služijo jarki, ki so za stajami. Odprti jarki (glej pod. 1.) so posebno tedaj dobri, ako je dosti vode za splakovanje na razpolaganje, drugače so boljši zaprti jarki (glej pod. 2.). Vsegdar naj se pa krovni plohi, ki naj bodo spodaj namazani s katranom, dajo lahko odzdigati. Iz teh jarkov naj se gnojnica staka v zbiralne jarke, ki so večji (glej pod 3.), in od tam v neprodorne gnojnične jame. Tam, kjer stopa jarek iz hleva na plano, ali predno se končuje pred gnojnično jamo, naj ima zatvornico (glej pod 4. in 5.). Zatvornica brani prepihu in smradu, ki se dela v gnojnični jami, v hlev. Bogati posestniki delajo jarke tudi iz železa (glej pod. 6.).

Pod 4.

Pod. 5.

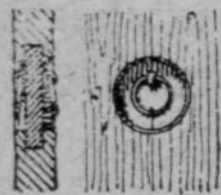

Pod. 6.

Strop konjskim hlevom je najboljši obokan. Obok postavi se ali na pase ali pa manjšim hlevom na že-

leznične šine. V velikih hlevih rabijo se železne traverze. Da ni treba vzeti premočnih in zato dragih traverz, podpro se s kamenitimi ali železnimi stebri.

Vrata konjskih hlevov naj se dobro zapirajo in se vedno venkaj odpirajo. Proč molečih kljuk naj ne imajo, in ključalnice naj bodo vdelane v les (glej pod. 7.). Priporočati je vrata, katerih zgornja polovica se daje zase odpirati. Ob hudi vročini taka vrata dobro služijo za prezračevanje. Vrata naj bodo dosti visoka in široka, pragi naj pa ne bodo nad 6. do 10 centimetrov visoki, da se konji ne zadevajo in tako poškodujejo. Za shrambe vozovom, ki imajo velika vrata, boljša so taka vrata, ki se ne odpirajo kakor navadna, ampak ki se tje in sem po kolesih pomikajo. Podoba 8. kaže vrata na kolesih in šinah. Takih vrat ne more kvariti veter.

Pod. 7.

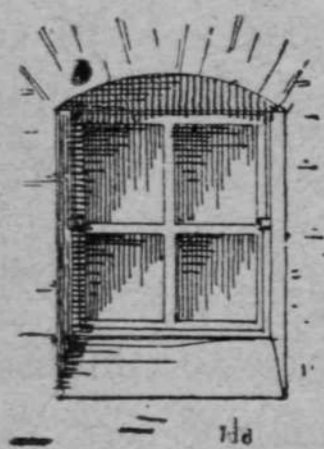

Pod. 8.

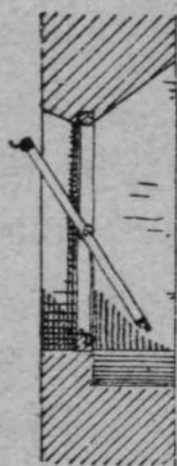
V konjskih hlevih bodi v obče toliko svetlobe, kolikor je mora biti v stanovanjih. Okna naj bodo tako narejena, da svetloba ne pada naravnost konju v oči, torej ne smejo biti okna vstric konjevi glavi in ne preveč pri tleh. Tudi zarad prepriha je dati oknom pravo mesto. Slepe (obrušene) šipe so za konjske hleve posebno dobre. Tudi bolj temno barvane stene so za zdravje konjevih oči boljše kot pa prav živo pobeljene.

Zarad potrebnega prezračevanja priporočajo se okna z lesenim ali še bolje z železnim okvirom (glej pod. 9. in 10.), kateri se suče okoli vodoravne osi. Tako okno da se po potrebi bolj ali manj odpreti.

Za prezračevanje služijo odprtine, ki se zapirajo s preprostimi vratici ali pa s prezračevalnimi rozetami (glej pod. 11.). Te odprtine odvajajo zrak naravnost na plano (glej pod. V. priloženega načrta*) ali pa skozi streho po prezračevalnih ceveh (glej pod. VI.)*

Pod. 9.

Pod. 10.

Pod. 11.

Bodi si prezračevanje tako ali tako, vsegdar naj se dobro vrši prezračevanje, vendar naj pa nastali preprih ne nadleguje konj. Prezračevalne naprave naj bodo ob

enem tako urejene, da izpuhtela voda ne zmrzuje pozimi v njih, pa da tudi v hlev ne kapa na konje.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* Plemensko goved muricedolske pasme, nakupljeno z državno podporo, kupili so na javni dražbi 26. maja v Ljubljani naslednji gospodarji: Andrej Petelin v Kamenjah, Vincenc Ogorelec v Škofljici, Janez Lackner v Mozelju, Bernard Kovačič v Sodražici, Anton Zajec v Potoku, Janez Adamič na Blatu, Jos. Fr. Seunig na Bokalcu, Franjo Grdadovnik v Logatcu, Tomaž Tolazzi v Logatcu. Enega bika kupila je tudi podružnica senožeška.

* „Land- und Forstwirtschaftliche Unterrichts-Zeitung“ se zove list, katerega je začelo letos izdavat c. kr. kmetijsko ministerstvo. List bode izšel vsako leto po štirikrat v nedoločenih obrokah ter stoji 4 gld. na leto. Vsebina listu bodo ministerstva uradne objave gledé kmetijskega pouka, članki o organizaciji kmetijskega pouka in sploh razprave gledé tega pouka. List, kojega prvo številko smo uže prejeli, urejuje Fr. vitez Zimmermayer, c. kr. ministerijalen koncipist.

* Kupčija s pšenico. Iz Chicaga v Ameriki poročajo, da je neka zadruga nakupila 40 milijonov bushelov (1 bushel = 36.25 l.) pšenice. Ta zadruga ima neki tudi uže v svoji lasti vso pšenico iz St. Louis, Toledo, San-Francisco in Novega Jorka ter skoraj gotovo polovico pšenice, kar je je v Liverpoolu. — To je vse nasledek rastočega kapitalizma, ki skuša s špekulacijami delati ceno uže vsem rečem. Umetnega podražanja pšenice je torej tudi pri nas nadejati se, ker so naše žitne cene zavisne od ameriških. Ako se pa ta špekulacija ne bode obnesla, no, potem bode pa skoraj gotovo učenila se pšenica.

* Umrl je 9. t. m. gospod Leopold Dekleva, posestnik v Bujah pri Košani. Pokojnik, ki je bil preko dvajset let ud c. kr. kmetijske družbe, bil je vzoren kmetovalec, zlasti vnet sadjar. Kmetijska družba odlikovala ga je večkrat za njegovo napredno delovanje, in v priznanje svojih zaslug v obče bil je odlikovan s srebrnim križcem za zasluge.

Gospodarske izkušnje.

* Zdravilo zoper drisko pri teletih. Pri teletih je driska ena najpogostejših bolezní. Živinozdravniške knjige ne vedó priporočati vspešnega zdravila ter svetujejo, tako tele zaklati, dokler je še pri mesu. Tudi jaz sem uže storil tako pri lepem velikem teletu in v želodcu našli smo veliko sirasto kepo, ki je bila trda kot kamen. Letos pripetila se mi je enaka pri manji, koj po rojstvu klavni telici. Ko sem jo hotel dati zaklati, da bi vsaj kožo rešil, svetuje mi skušen sosed, naj telici dajem nekoliko dni po $\frac{1}{8}$ litra zavretega

*) V 23. številki „Novic“.

potrebne podpore. V tej zadevi se zadnji čas s šolskimi vrti res odlikujeta, ponašati se smeta Logatec in Gorje in za to gre zasluga gg. učiteljema Vojtehu Ribnikarju in Janku Žirovniku in županoma gg. Adolfu Muleju in Jakobu Žumru. Tem štirim gospodom naj prizna občni zbor pohvalne diplome.

Tajnik g. Pirc poroča v imenu centralnega odbora o raznih predlogih podružnic.

Podružnica Logaška predlaga, naj bi se kmetijska družba potegovala na merodajnem mestu, da bi dobivali kmetovalci iz osrednje c. kr. gozdne drevesnice sadike zastonj. Predlog utemeljuje zastopnik podružnice g. učitelj Ribnikar jako jedrnato, na kar predlog soglasno obvelja.

Deželni predsednik baron Winkler izjavlja nato, da se le s kmetijskega ministerstva dovoljenjem smejo brezplačno oddajati sadike iz osrednje gozdne drevesnice, da se pa bode potrudil, da ministerstvo tej prošnji kolikor mogoče ustreže. Podružnica Logaška (zastopnik g. Ribnikar) predlaga, da bi se pri premovanju govedi ozirali tudi na Logatec, dosedanji kraji, kjer se je živina premovala, da so preoddaljeni, torej naj bi se uvrstila Postojina z Logatcem.

Tajnik Pirc opomni, da je ta predlog že razpravljaval centralni odbor in sklenil predlagati, da se za premovanje živine v prihodnje ozira tudi na Logatec, in to že prihodnje leto. Logaške podružnice predlog se potem vzprejme.

Podružnica Logaška predlaga, naj bi društveno glasilo „Kmetovalec“ izhajalo vsako soboto, ter naj glavni odbor prosi v to svrhu deželne in državne pomoči.

Učitelj g. Ribnikar utemeljuje ta predlog najgorkeje. Kmetskemu ljudstvu treba je berila, njemu koristnega, da se odtegne od pijančevanja in igre. V tej zadevi bi strokovnjaški list, dohajajoč vsako nedeljo, storil jako mnogo; razširil bi se tudi lahko, ko bi kmetijsko ministerstvo in deželni zbor dala nekaj podpore, kajti list bi se potem lahko ceneje dajal naročnikom.

Tajnik Pirc opomni, da je tudi centralni odbor tega mnenja, da bi ugajalo večkratno izhajanje društvenega glasila, a žal, za to primanjkuje novcev. Eden goldinar obdrži si podružnica, za drugi goldinar je pa treba dajati list. Gledal in delal pa bode centralni odbor, da tudi glasilo kranjske kmetijske družbe dobi podpore od kmetijskega ministerstva, kakor je dobivajo drugi slovenski in italijanski listi. Potem se predlog vzprejme.

Tajnik Pirc poroča o predlogu podružnice Metliške, ki želi, da si jej pošlje bika muricodolske pasme, ino nasvetu podružnice Rateške, katera želi, da se tudi Rateškemu okraju pomaga glede živinoreje. Zadnja želi, ali naj se da po edinim pokrajinam plemenski bik ali pa posameznim posestnikom, katere določi podružnica vzajemno z občino. O teh predlogih poroča centralnega odbora ud g. Povše v jako obširnem in strokovnem govoru, ter naposled nasvetuje, naj se kmetijske družbe občni zbor izreče, da kranjska kme-

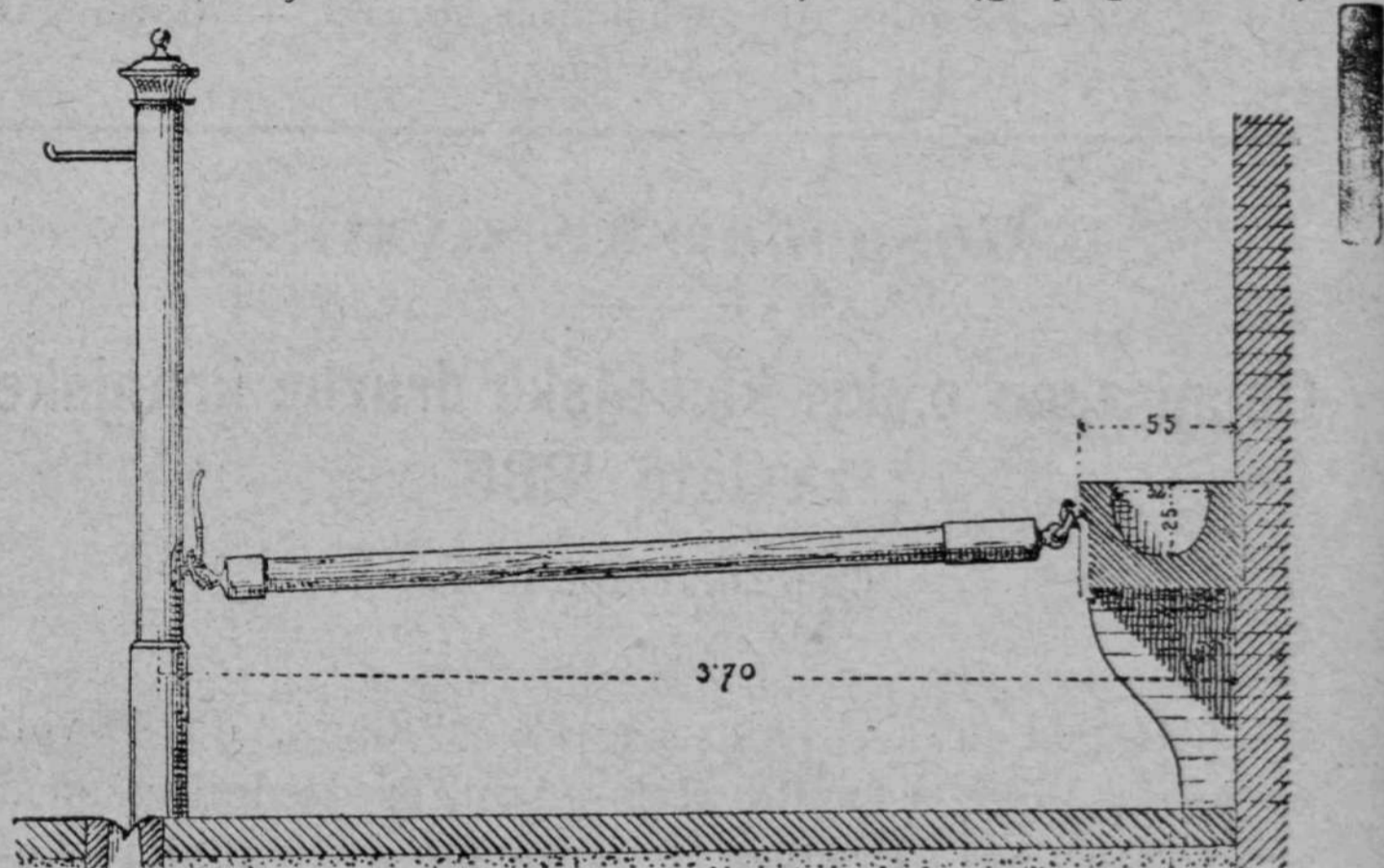
tijska družba ne sme deliti bikov po edinim pokrajinam, in sicer zaradi tega ne, ker je kmetijsko ministerstvo odredilo, da se s subvencijo nakupljeni biki stavijo na prodaj za pol kupne cene. Kar se tiče v obče predloga in prošnje podružnice Metliške, nasvetuje, da občni zbor sklene, naj se naprosi deželni odbor, da predloži v prihodnjem letošnjem zborovanju deželnega zbora prenaprejeno postavo o ravnanji z junci za pleme.

(Dalje prihodnjič.)

Notranja uprava konjskim hlevom.

(Dalje.)

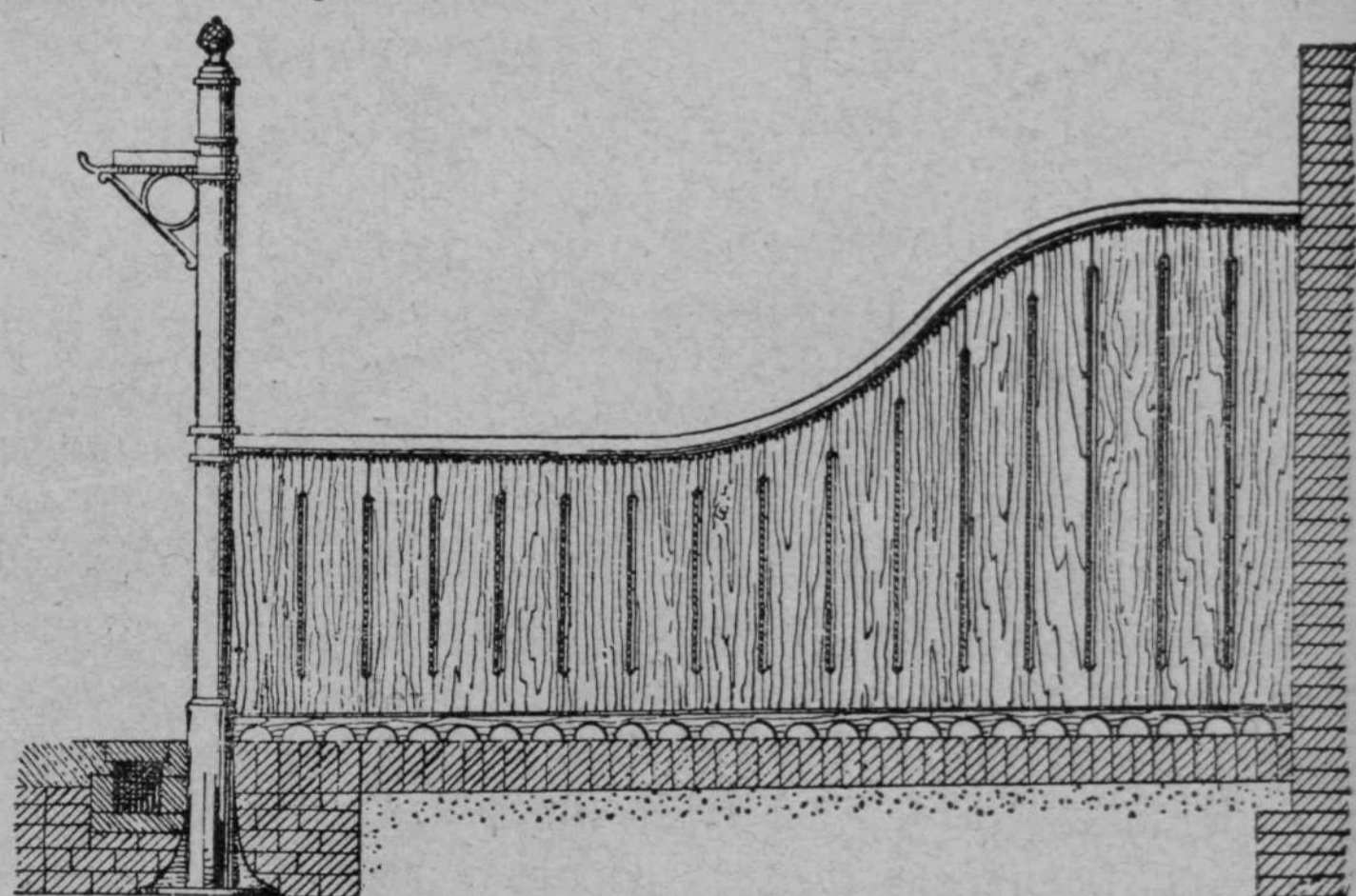
Predali staj narede se ali trdni ali pa premični. Najnavadnejša oddelitev je s premičnim drogom, ki visi ob stajnem stebru in ob jaslih (glej pod. 12.)

Pod. 12.

Premične stene, ki ločijo posamezne staje, dajo se tudi na strop obešati z verigami (glej pod. V.)* Take stene, pa nepremične, narediti je, kakor kaže pod. 13.

Vsa mesta na lesenih drogih, stenah, jaslih itd., kamor more konj seči z gobcem, obijejo naj se s ploščevino, da jih ne more konj oglodati. Stajni stebri

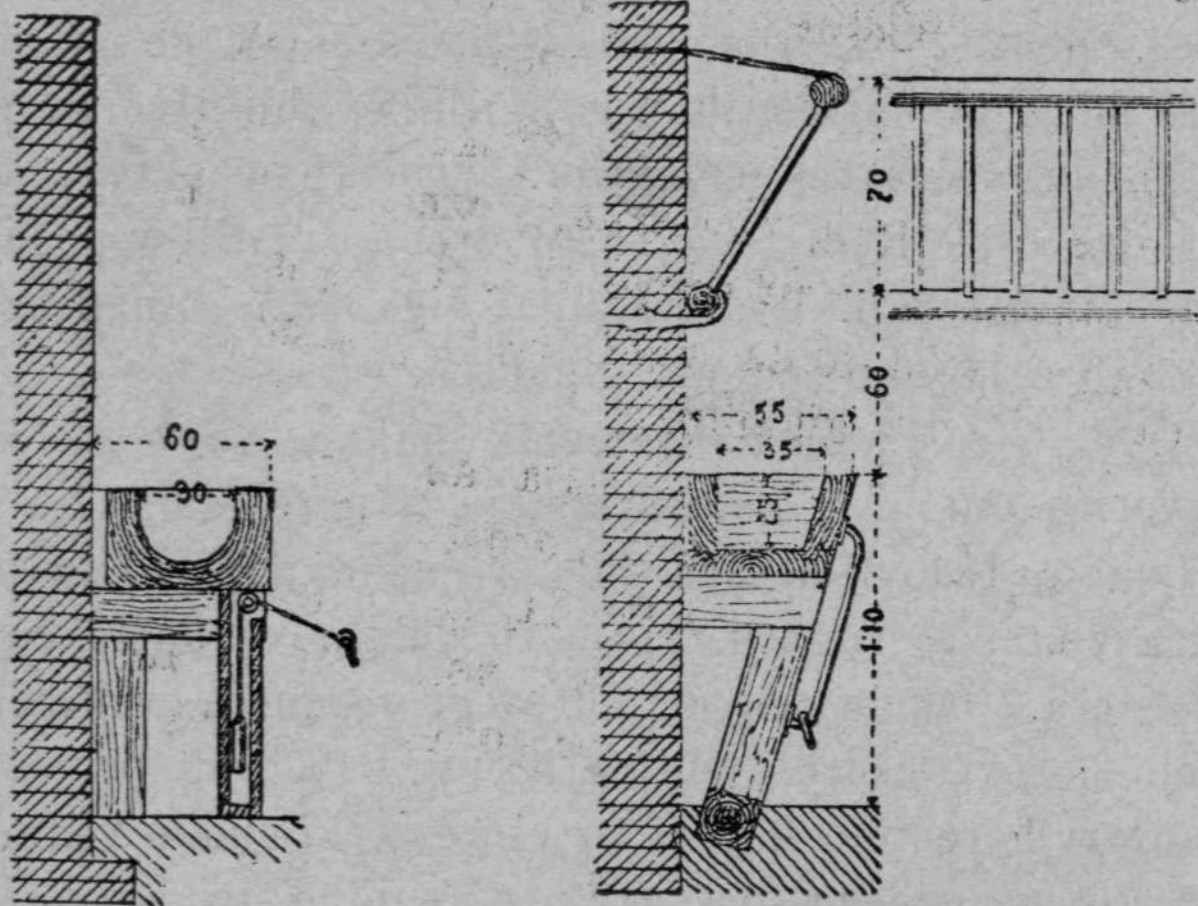

Pod. 13.

so iz litega železa, iz macesnovega ali pa iz hrastovega lesa. Debeli naj bodo ti stebri 12 do 20 cm in

*) V 23. številki „Novic“.

2 m visoki. Spodnji konec lesenih stebrov naj bude dobro impregnovan. Steber mora biti trdno in nepremakljivo v tla pritrjen. Notranja stran stebra naj ima v gorenji tretjini pritrjen železen obroček.

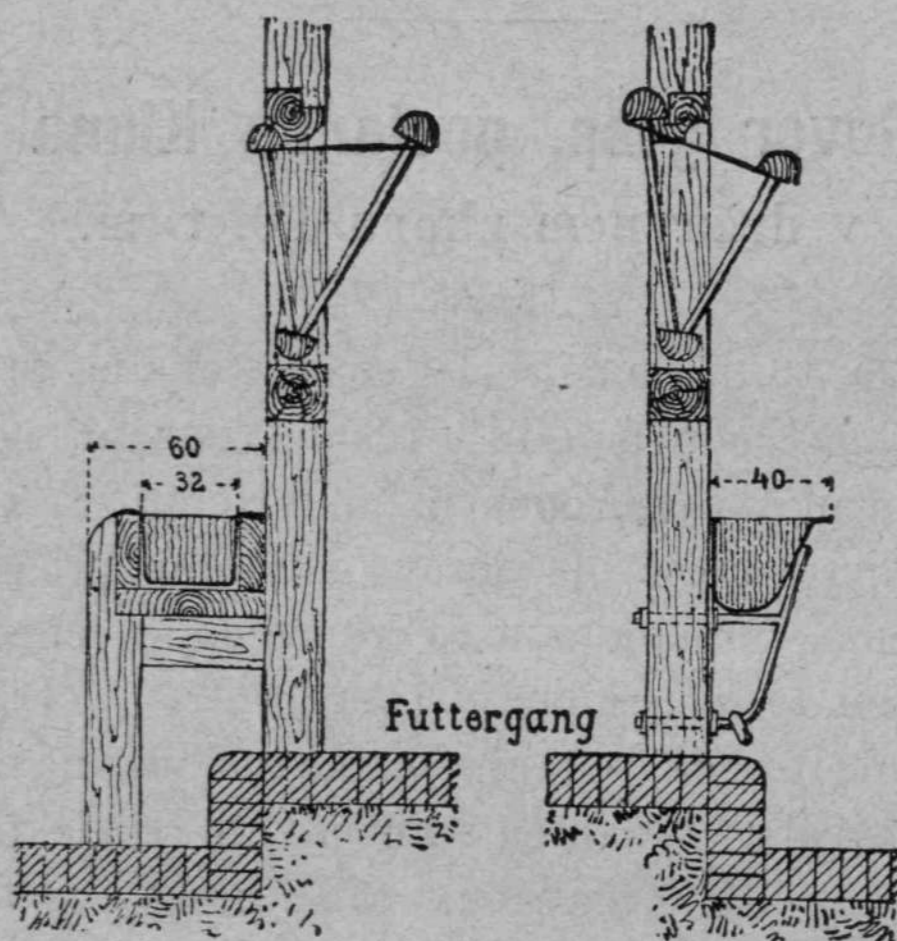

Pod. 14.

Pod. 15.

V podobah 12. in 13. videti je kline, na ktere se obeša konjska oprava.

Jasli narede se iz lesa in obijejo s ploščevino ali se napravijo iz izsekanega kamenja, iz litega železa ali iz cementa. Lesene so najslabše, ker se pri njih

Pod. 16.

Pod. 17.

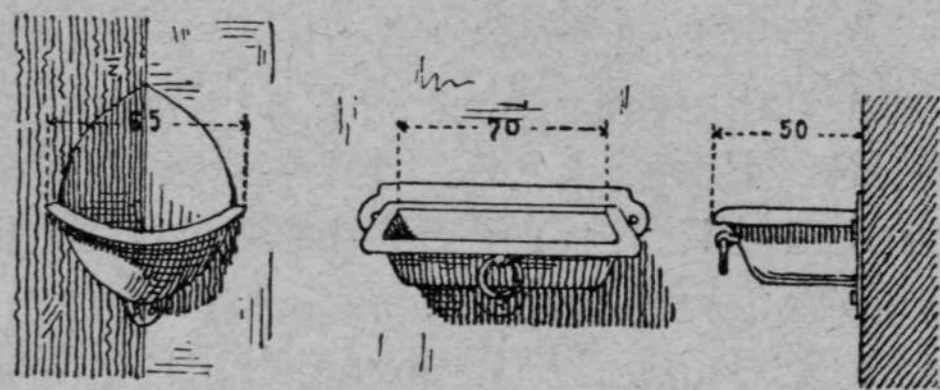
konj navadi glodanja in ker se hitro razkroji krma, ki je v njih ostala.

Pri vsake vrste jaslih je gledati na to, da je sprednja stran t. j. ona, ki je obrnena h konju, toliko debela, da je konj ne more z gobcem prijati. Debela naj bude torej 16 do 18 cm.

Zgornji rob jasli sme biti od tal 90. največ 110 cm visoko. Visoke jasli slabo vplivajo na konja. Notranje svetlobe jaslim bodi 30 do 40 cm, globokosti pa 25 do 28 cm.

Svisli narede naj se lesene, v podobi lestve in pritrjene ob steni (glej pod. 15.), ali premične, če se izjemoma naredi hodnik za krmljenje (glej pod. 16. in 17.). Premične svisli se denejo, kadar se deva seno vanje, v lego, kakeršno kaže pod. 16., potem se pa denejo v

lego, ki jo je razvideti iz podobe 17. Svisli narede se tudi lahko v obliki koša (glej pod. 21., 22., 23. in 24.). V novejšem času ne delajo več svisli nad glavo ko-

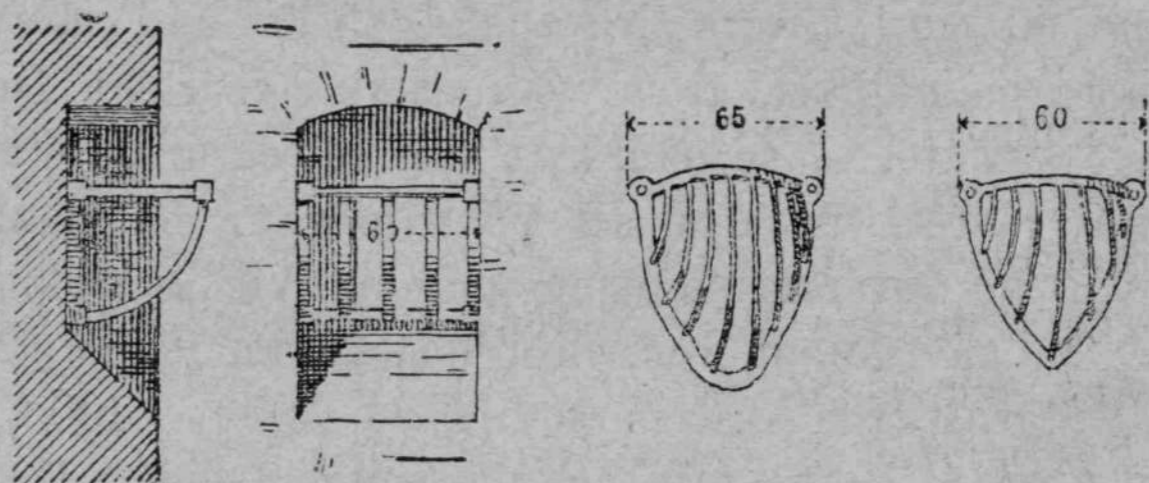
Pod. 18.

Pod. 19.

Pod. 20.

njevo, ampak zraven jasli. Pravijo, da je to za konja bolj naravno in da brani senenemu prahu, da ne pada konju v grivo in oči. Svisli, t. j. njih spodnji konec bodi najvišje 20 do 30 cm nad jaslimi.

Priprava za privezovanje konj obstoji iz enega ali dveh železnih obročkov ali iz železnega obročka, ki se premiče po železnem klinu (glej pod 15. in 17.), včasih pa tudi iz uteži, ki visi v cevi (glej pod 14.). Taka utež pa ne sme biti pretežka.

Pod. 21.

Pod. 22.

Pod. 23.

Pod. 24.

Privezovanje na železen obroček, ki se premiče po železnem klinu, je manj priporočati, ker konj lahko stopi v vrv ali jermen ter se poškoduje. Na steno, kake 40 do 45 cm nad jaslimi, pribije se tudi obroček, na katerega privežeš konja, kadar ga snažiš, da ti tako visoko in na kratko privezan mirno stoji.

Omenjati nam je še, da se stene ne smejo namažati z oljnato barvo, ker taka barva naredi stene neprodorne zraku.

Gledé vodnjakov je omenjati, naj bodo globoki in ne blizu gnojišča, ker zdrava pitna voda je neogibno potrebna konjem.

Gospodarske novice.

* Zanimivo za konjerejce. Starega žebca „Buccaneer-ja“ so v kobilarni v Kisbérú na Ogerskem morali ustreliti. Vsled visoke starosti dobil je nezdravne bolezni. Žebcu Buccaneerju mora se pripisati največji del uspeha, ki ga je imela imenovana kobilarna. Tega konja kupil je leta 1865. polkovnik de Butts za avstrijsko vlado na Angleškem za 26.000 gl. Ko so se Buccaneerjeva žebeta na dirkah povsod toliko odlikovala, hoteli so ga Angleži za 200.000 gold. nazaj kupiti. Ves čas svojega bivanja v Kisbérú zaplodil je 500 žrebet, ki so deloma tudi uže za pleme